

Олександр Мирончук

ДУХОВЕНСТВО – ДУХІВНИЦТВО

Серед загальних іменників із конкретним значенням окрему групу становлять збірні іменники, які означають сукупність однакових або подібних предметів, що сприймається як одне ціле. В українській мові є збірні іменники, подібні формою, але відмінні значенням, – *духовенство* і *духівництво*. Це слова-пароніми,

хоч СУМ подає їх як лексеми з однаковим значенням: «**ДУХОВЕНСТВО**, а, с., збірн. Служителі релігійного культу. На причілку, в холодку, під високими черешнями, були понакривані столи для духовенства та значніших парафіян-господарів (Н.-Лев., III, 1956, 8). **ДУХІВНИЦТВО**, а, с., збірн. Те саме, що **духовенство**. – Духівництво, інтелігенція і землевласники, прошу вийти, – звернувся він до сходу (Багмут, Опов., 1959, 22)» (СУМ, II, 444).

У церковно-релігійному стилі збірний іменник *духовенство* позначає духовних осіб, священнослужителів (диякон, священник, єпископ) у християнських церквах. Інша назва – *духовні особи*.

Збірний іменник *духівництво* утворений за допомогою суфікса **-цтв-**(о) від іменника *духівник* – священник у церкві, який звершує таїнство сповіді (покаяння). Таке значення цієї лексеми зафіксовано у СУМ: «**ДУХІВНИК**, а, ч. Священик, у якого хто-небудь постійно сповідається. [Сильвестр:] *Та як ти смів подумати, проклятий, Що я, монах і княжий духівник, З тобою буду чаші вихиляти* (Коч., III, 1956, 69)» (СУМ, II, 444). Лексема *духовенство* є гіперонімом щодо лексеми *духівництво*, тобто кожен *духівник* входить до складу *духовенства*, але не кожен представник *духовенства* може бути *духівником*, тобто звершувати таїнство сповіді. За правилами православної церкви диякон не може звершувати таїнства сповіді, а отже бути *духівником* і належати до *духівництва*.

Тому правильним буде вживати слово *духовенство* на позначення всіх духовних осіб (священнослужителів) взагалі, а слово *духівництво* – тільки тих, які мають право звершувати таїнство сповіді і які є *духівниками*.